

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ THÀNH PHỐ. HỒ CHÍ MINH
ĐẠI HỌC ĐÔNG ĐƯƠNG

PHẠM QUỐC THUẦN

**CÁC NHÂN TỐ TÁC ĐỘNG ĐẾN CHẤT LƯỢNG
THÔNG TIN BÁO CÁO TÀI CHÍNH TRONG CÁC
DOANH NGHIỆP TẠI VIỆT NAM**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

TP. Hồ Chí Minh- 2016

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ THÀNH PHỐ. HỒ CHÍ MINH

PHẠM QUỐC THUẦN

**CÁC NHÂN TỐ TÁC ĐỘNG ĐẾN CHẤT LƯỢNG THÔNG
TIN BÁO CÁO TÀI CHÍNH TRONG CÁC DOANH
NGHIỆP TẠI VIỆT NAM**

Chuyên ngành: Kế toán- Kiểm toán

Mã số: 62 34 03 01

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

Người hướng dẫn khoa học:

1: PGS.TS NGUYỄN XUÂN HƯNG

2: TS NGUYỄN THỊ KIM CÚC

TP. Hồ Chí Minh- 2016

LỜI CAM ĐOAN

Tôi cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Những số liệu, dữ liệu và kết quả được trình bày trong luận án là trung thực và nội dung luận án chưa từng được ai công bố trong bất kỳ nghiên cứu nào. Tất cả những nội dung được kế thừa, tham khảo từ nguồn tài liệu khác đều được trích dẫn đầy đủ và ghi nguồn cụ thể trong danh mục các tài liệu tham khảo.

Thành phố Hồ Chí Minh, tháng 6 năm 2016

Nghiên cứu sinh

Phạm Quốc Thuận

MỤC LỤC

Lời cam đoan	ii
Mục lục	iii
Danh mục các Sơ đồ, Bảng biểu và Phụ lục	xi
Danh mục các từ viết tắt	xxi
Phần mở đầu	xxiii
1. Lý do chọn đề tài	xxiii
2. Mục tiêu và câu hỏi nghiên cứu	xxvi
3. Phương pháp nghiên cứu	xxvii
4. Đối tượng, phạm vi nghiên cứu	xxviii
5. Các đóng góp mới của luận án	xxviii
6. Kết cấu của Luận án	xxix
Chương 1. Tổng quan về vấn đề nghiên cứu	1
1.1. Các nghiên cứu về chất lượng thông tin BCTC	1
1.1.1. Các bước công việc	1
1.1.2. Tổng quan các hướng nghiên cứu về CLTT BCTC	2
1.1.3. Đánh giá CLTT BCTC theo các thuộc tính chất lượng	5
1.1.3.1. Tổng quan nghiên cứu về đánh giá CLTT BCTC theo các thuộc tính CL	5
1.1.3.2. Các thuộc tính đánh giá CLTT từ các tổ chức nghề nghiệp KT	6
1.1.3.3. Các thuộc tính CLTT từ phía quy định của Nhà nước	9
1.1.3.4. Đánh giá CLTT BCTC từ phía các nhà nghiên cứu độc lập	11
1.1.4. Nhận xét xu hướng phát triển của nghiên cứu về đánh giá CLTT BCTC	13
1.2. Nghiên cứu liên quan đến nhân tố tác động đến CLTT BCTC	14
1.2.1. Các bước công việc	14
1.2.2. Tổng quan các nghiên cứu trước	15

1.2.3. Nghiên cứu của các nhà nghiên cứu độc lập -----	17
1.2.3.1. Nghiên cứu từ các tác giả nước ngoài -----	17
1.2.3.2. Nghiên cứu từ các tác giả trong nước -----	21
1.2.4. Nhận xét xu hướng phát triển của nghiên cứu về các nhân tố tác động đến CLTT BCTC -----	23
1.3. Khe hổng nghiên cứu -----	24
1.3.1. Đóng góp của các nghiên cứu trước -----	24
1.3.2. Hạn chế của các nghiên cứu trước -----	25
1.3.3. Định hướng của nghiên cứu này -----	26
1.4. Kết luận chương 1 -----	27
Chương 2. Cơ sở lý thuyết -----	28
2.1. Các khái niệm -----	28
2.1.1. Khái niệm thông tin -----	28
2.1.2. Khái niệm chất lượng -----	29
2.1.3. Khái niệm chất lượng thông tin -----	30
2.1.4. Khái niệm chất lượng thông tin BCTC -----	31
2.2. Các lý thuyết nền và vận dụng cho nghiên cứu này -----	34
2.2.1. Lý thuyết Đại diện (Agency Theory) -----	34
2.2.1.1. Khái quát nội dung và vận dụng lý thuyết của các nghiên cứu trước -----	34
2.2.1.2. Vận dụng lý thuyết cho nghiên cứu này -----	37
2.2.2. Lý thuyết xử lý thông tin (Information Processing Theory) -----	37
2.2.2.1. Khái quát nội dung và vận dụng lý thuyết của các nghiên cứu trước -----	37
2.2.2.2. Vận dụng lý thuyết cho nghiên cứu này -----	38
2.2.3. Lý thuyết sự khuếch tán kỹ thuật (Technology Diffusion Theory) -----	38
2.2.3.1. Khái quát nội dung và vận dụng lý thuyết của các nghiên cứu trước -----	38

2.2.3.2. Vận dụng lý thuyết cho nghiên cứu này-----	40
2.2.4. Lý thuyết ngẫu nhiên (Contingency theory of organizations) -----	40
2.2.4.1. Khái quát nội dung và vận dụng lý thuyết của các nghiên cứu trước -----	40
2.2.4.2. Vận dụng lý thuyết cho nghiên cứu này-----	40
2.2.5. Quan điểm quản trị CL toàn diện (Total Quality Management- TQM) -----	41
2.2.5.1. Khái quát nội dung và vận dụng của các nghiên cứu trước-----	41
2.2.5.2. Vận dụng cho nghiên cứu này -----	42
2.3. Các nhân tố tác động đến CLTT BCTC từ cơ sở lý thuyết -----	42
2.4. Kết luận chương 2 -----	43
Chương 3. Phương pháp nghiên cứu -----	44
3.1. Phương pháp nghiên cứu -----	45
3.1.1. Xác định phương pháp nghiên cứu-----	45
3.1.2. Quy trình nghiên cứu -----	46
3.1.3. Biện luận sự phù hợp của phương pháp nghiên cứu -----	47
3.1.3.1. Nghiên cứu định tính-----	47
3.1.3.2. Nghiên cứu định lượng -----	48
3.1.3.3. Thiết kế hỗn hợp khám phá -----	48
3.2. Nghiên cứu định tính -----	49
3.2.1. Quy trình chung -----	49
3.2.2. Nội dung nghiên cứu định tính -----	50
3.2.3. Phương pháp nghiên cứu -----	51
3.2.4. Chọn mẫu nghiên cứu -----	51
3.2.4.1. Phương pháp chọn mẫu -----	51
3.2.4.2. Số lượng mẫu -----	51

3.2.4.3. Chọn lựa phần tử mẫu -----	52
3.2.4.4. Đối tượng tham gia thảo luận -----	53
3.2.5. thu thập dữ liệu -----	55
3.2.5.1. Phương pháp thu thập dữ liệu -----	55
3.2.5.2. Kỹ thuật thu thập dữ liệu -----	55
3.2.5.3. Công cụ và quy trình thu thập dữ liệu -----	55
3.3. Nghiên cứu định lượng -----	57
3.3.1. Quy trình chung -----	57
3.3.2. Nội dung nghiên cứu định lượng -----	59
3.3.3. Phương pháp nghiên cứu -----	60
3.3.4. Xây dựng thang đo -----	60
3.3.4.1. Nguyên tắc xây dựng thang đo -----	60
3.3.4.2. Thang đo đo lường CLTT BCTC -----	60
3.3.4.3. Thang đo đo lường các nhân tố tác động đến CLTT BCTC -----	62
3.3.5. Chọn mẫu nghiên cứu -----	64
3.3.6. Thiết kế bảng câu hỏi-----	67
3.3.6.1. Nguyên tắc chung -----	67
3.3.6.2. Thiết kế bảng câu hỏi nháp-----	68
3.3.6.3. Bảng câu hỏi nháp cuối cùng -----	68
3.3.6.4. Bảng câu hỏi hoàn chỉnh -----	68
3.3.7. Thu thập và chuẩn bị dữ liệu -----	69
3.3.8. Đánh giá độ tin cậy của thang đo -----	69
3.3.9. Kiểm định giá trị thang đo -----	70
3.3.10. Kiểm định giả thuyết nghiên cứu -----	71

3.4. Kết luận-----	72
Chương 4. Kết quả nghiên cứu -----	74
4.1. Kết quả nghiên cứu định tính-----	75
4.1.1. Phương pháp và quy trình phân tích -----	75
4.1.2. Phân tích đo lường CLTT BCTC -----	76
4.1.3. Phân tích khám phá các nhân tố tác động đến CLTT BCTC -----	76
4.1.3.1. Các tình huống khẳng định các nhân tố khám phá-----	76
4.1.3.2. Kết quả phân tích -----	78
4.1.4. Phân tích đo lường các nhân tố tác động đến CLTT BCTC -----	80
4.1.5. Xác định mô hình nghiên cứu lý thuyết -----	80
4.1.6. So sánh với các nghiên cứu trước -----	81
4.2. Kết quả nghiên cứu định lượng -----	82
4.2.1 Mô tả mẫu nghiên cứu -----	82
4.2.2. Phương pháp đo lường các biến trong mô hình -----	84
4.2.3. Thực Trạng về CLTT BCTC và các nhân tố tác động đến CLTT BCTC tại các DN Việt Nam -----	85
4.2.3.1. Thực trạng về CLTT BCTC -----	85
4.2.3.2. Thực trạng về các nhân tố tác động CLTT BCTC -----	87
4.2.4. Đánh giá độ tin cậy của thang đo bằng Cronbach α -----	88
4.2.4.1. Nội dung đánh giá Cronbach α -----	88
4.2.4.2. Thực hiện đánh giá Cronbach α -----	89
4.2.5. Kiểm định giá trị thang đo (phân tích nhân tố khám phá EFA) -----	92
4.2.5.1. Nội dung phân tích nhân tố khám phá EFA -----	92
4.2.5.2. Kiểm định điều kiện để phân tích EFA-----	92

4.2.5.3. Phân tích EFA cho thang đo thuộc biến độc lập -----	93
4.2.5.4. Phân tích EFA cho thang đo biến phụ thuộc -----	96
4.2.6. Kiểm định giả thuyết nghiên cứu -----	101
4.2.6.1. Nguyên tắc chung -----	101
4.2.6.2. Kết quả kiểm định -----	101
4.2.6.3. Nhận xét kết quả kiểm định các giả thuyết nghiên cứu -----	107
4.2.7. Mô hình hồi qui tuyến tính -----	107
4.2.7.1. Mục tiêu xây dựng mô hình hồi qui tuyến tính -----	107
4.2.7.2. Kiểm định sự phù hợp các giả định trong hồi qui tuyến tính -----	107
4.2.7.3. Xác định mô hình nghiên cứu chính thức -----	114
4.2.7.4. Kết quả phân tích hồi qui -----	115
4.2.8. Tổng hợp kết quả kiểm định các giả thuyết nghiên cứu -----	123
4.3. Kết luận -----	124
Chương 5. Kết luận và kiến nghị -----	125
5.1. Kết luận -----	126
5.1.1. CLTT BCTC trong các DN Việt Nam -----	126
5.1.2. Kết quả kiểm định và phân tích hồi qui -----	131
5.1.3. Những đóng góp của nghiên cứu -----	134
5.2. Kiến nghị -----	136
5.2.1. Cần hạn chế tác động tiêu cực của hành vi quản trị lợi nhuận -----	136
5.2.1.1. Luận bàn về tác động của Hành vi quản trị lợi nhuận đến CLTT trên BCTC ---	137
5.2.1.2. Các giải pháp hạn chế tác động tiêu cực của Hành vi quản trị lợi nhuận -----	138
5.2.2. Nhà quản lý cần thể hiện vai trò đối với HTTTKT -----	139
5.2.2.1. Luận bàn về tác động của Hỗ trợ từ phía nhà quản trị đến CLTT trên BCTC --	139

5.2.2.2. Giải pháp gia tăng CLTT BCTC từ phía các nhà quản trị DN -----	140
5.2.3. Cần giảm áp lực thuế trong các DN Việt Nam -----	141
5.2.3.1. Luận bàn về tác động của Áp lực từ thuế đến CLTT trên BCTC -----	141
5.2.3.2. Giảm áp lực từ thuế để gia tăng CLTT BCTC -----	142
5.2.4. Đề cao trách nhiệm của DN đối với Đào tạo & bồi dưỡng -----	143
5.2.4.1. Luận bàn về Đào tạo, bồi dưỡng nhân viên và CLTT BCTC -----	143
5.2.4.2. Giải pháp nâng cao Đào tạo & bồi dưỡng góp phần gia tăng CLTT BCTC -----	144
5.2.5. Nâng cao CL nguồn nhân lực kế toán- kiểm toán -----	144
5.2.5.1. Luận bàn về tác động của Năng lực nhân viên KT đối với CLTT BCTC -----	145
5.2.5.2. Các giải pháp gia tăng CL nguồn nhân lực KT và kiểm toán -----	145
5.2.6. Nâng cao hiệu quả của HTKSNB nhằm gia tăng CLTT BCTC -----	147
5.2.6.1. Luận bàn về tác động của HT KSNB lên CLTT BCTC -----	147
5.2.6.2. Giải pháp nâng cao hiệu quả của HT KSNB nhằm gia tăng CLTT BCTC -----	148
5.2.7. Nâng cao CL kiểm toán nhằm góp phần gia tăng CLTT BCTC -----	150
5.2.7.1. Luận bàn về tác động của kiểm toán đến CLTT trên BCTC -----	150
5.2.7.2. Các giải pháp nâng cao CL kiểm toán -----	150
5.2.8. Gia tăng CLTT BCTC từ phía đảm bảo CL PMKT -----	153
5.2.8.1. Luận bàn về tác động của CL PMKT lên CLTT BCTC -----	153
5.2.8.2. Giải pháp gia tăng CL PMKT nhằm góp phần gia tăng CLTT BCTC -----	154
5.2.9. Đề cao vai trò giám sát CLTT BCTC từ phía UBCKNN -----	155
5.2.9.1. Luận bàn về vai trò của UBCKNN và CLTT BCTC -----	155
5.2.9.2. Giải pháp nâng cao hiệu quả giám sát CLTT BCTC của các DN niêm yết -----	156
5.3. Những hạn chế của quá trình nghiên cứu luận án -----	157
5.4. Kết luận -----	158